

Metodika evidencie umeleckej činnosti

Pravidlá evidencie výstupov v CREUČ 2021 – dizajn

Obsah

1. Dizajn - špecifiká evidencie výstupov v CREUČ (k bodu 4. Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti).....	1
1.1 Predmet evidencie výstupov umeleckej činnosti v dizajne	1
1.2 Zásady evidencie umeleckej činnosti v dizajne	2
2. Dizajn - v CREUČ neakceptované výstupy (k bodu 4.2 Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)	3
3. Dizajn - kategorizácia výstupov umeleckej činnosti (k bodu 5. Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti).....	4
3.1 Kritériá pre závažnosť.....	4
3.2 Kritériá pre stanovenie rozsahu	4
4. Dizajn - zoznamy renomovanosti (k bodu 6. Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)	4
4.1 Kritériá pre stanovenie renomovanosti.....	5
4.2 Kritériá pre renomované inštitúcie a podujatia	5
5. Dizajn a dokumentácia (k bodu 7. Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)	6
5.1 Základná dokumentácia pre evidenciu výstupu „podujatie“	7
5.2 Základná dokumentácia pre evidenciu výstupu „dielo“	7
6. Charakteristika vybraných pojmov (k bodu 11. Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)	8

1. Dizajn - špecifiká evidencie výstupov v CREUČ (k bodu 4. Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)

1.1 Predmet evidencie výstupov umeleckej činnosti v dizajne

1. dielo

Formalizovaný výsledok tvorivej činnosti autora dlhodobu alebo trvalo umiestnený či realizovaný, vydaný, zaradený do výroby alebo prijatý ako prototyp vo verejne dostupnom

priestore (priestore otvorenom verejnosti). Zapisuje sa vo formulári pre druh výstupu umeleckej činnosti „**dielo**“. Dielo môže byť solitér v rovine autorského dizajnu, zverejnené alebo zaradené do predaja v inštitúcii či galérii. Dielo tiež môže byť objednané inštitúciou, objednávateľom, vydavateľom, výrobcom (firmou) a pod. Pri spoločnom diele viacerých autorov sa uvádza percentuálny podiel.

2. podujatie

Podujatie je zverejnenie umeleckých diel na výstave, festivale, veľtrhu, autosalóne, módnej prehliadke a zapisuje sa vo formulári pre druh výstupu „**podujatie**“. Vystavenie viacerých diel jedného autora na konkrétnom podujatí sa eviduje ako jeden výstup. **Samostatný výstup** vystavuje len jeden autor/autorská dvojica, ak ho realizovalo viac tvorcov, ide o **kolektívny výstup**.

Do druhu umeleckej činnosti „**dizajn**“ patria diela z oblasti **produktového, priemyselného a transport dizajnu** (napr.: návrh svetidla, model karosérie, zubárske kreslo), **odevného a textilného dizajnu** (napr.: kolekcia odevov, topánok, klobúk, dezén látky, scénografické prvky typu dizajnu divadelného kostýmu), **art dizajn, porcelán, keramika, šperk, medaila, známková tvorba**, (predmety a objekty úžitkového a voľného/experimentálneho charakteru), **dizajn vizuálnej komunikácie** (napr.: typografické a grafické riešenie publikácie, plagátu, dizajn vizuálnej identity - výstavy, festivalu, firmy, podujatia, dizajn webu, počítačovej hry - game art, virtuálnej reality, dizajn navigačného systému, obalový dizajn, infografika, multimediálne dielo/produkt pre expozíciu, výstavu), **interiérový dizajn a dizajn inštalácií výstav** (napr.: dizajnérske riešenie priestoru, firmy, výstavy).

Poznámka 1: Nerealizované návrhy, modely, štúdie či prototypy v dizajne je možné evidovať iba v prípade ich zverejnenia.

Poznámka 2: **Tvorbu medaile a mince, známkovú tvorbu, sklársku, keramickú a šperkársku tvorbu** je možné podľa charakteru diela vykazovať prostredníctvom evidenčného formulára **pre druh umeleckej činnosti „dizajn“**, **pokiaľ má výstup úžitkový charakter**, alebo prostredníctvom evidenčného formulára **pre druh umeleckej činnosti „výtvarné umenie“**, **pokiaľ má charakter voľnej výtvarnej tvorby**.

Poznámka 3: **V roku 2021 sú akceptované aj virtuálne výstavy a podujatia realizované na oficiálnych, verejnosti prístupných webových stránkach inštitúcií**, ktoré sa systematicky venujú výstavnej činnosti dizajnu a úžitkového umenia. Podmienkou je, aby aj takáto prezentácia mala odborného kurátora (t. j. kurátorský text, resp. tlačovú správu) a jej konanie bolo oznámené verejnosti (elektronická pozvánka) v rozsahu adresára inštitúcie.

1.2 Zásady evidencie umeleckej činnosti v dizajne

Pri evidencii výstupov v registri sa rešpektuje:

- a) **princíp profesionality a umeleckej autonómnosti prezentovanej tvorby autora**
- b) **pedagogické pôsobenie autora v predmetoch študijného programu, ktorých cieľom a výstupom je primárne tvorba dizajnu a úžitkového umenia**

- c) **zameranie tvorby autora na dizajn** vrátane interdisciplinárnych foriem blízkyh dizajnu a úžitkovému umeniu pri zachovaní podmienok evidencie podujatia alebo diela.

2. Dizajn - v CREUČ neakceptované výstupy (k bodu 4.2 Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)

1. **činnosti priamo súvisiace s pedagogickým/študijným procesom** (napr. výstavy semestrálnych a záverečných prác spojené s obhajobami, prieskumy, sprístupnenie prác v ateliéroch);
2. **vedenie tvorivých dielní pre študentov alebo verejnosť;**
3. **prednášky a prednáškové prezentácie tvorby;**
4. **umelecké sympóziá** - evidovať sa môže iba výstup v podobe výstavy vo formulári podujatie alebo výstup ako dielo dlhodob/trvale umiestnené vo verejnom priestore sa eviduje vo formulári „dielo“;
5. podujatia typu „**dni otvorených dverí**“ v ateliéroch umelcov;
6. **reprízované podujatia** – za reprízované sa považuje podujatie, ktoré bolo bez zmeny kurátorskej koncepcie alebo modifikácie zostavy diel presunuté do inej inštitúcie;
7. **jednotlivé časti jedného výstupu sa neevidujú samostatne**, výstup možno evidovať len raz ako celok, napr. dizajnérsky návrh viacerých častí prístroja, vydanie známky, obálky a pečiatky prvého dňa, dielo musí byť evidované ako jedno dielo s názvom, ktorý uvádza dokumentácia;
8. **duplicitné záznamy** jedného autora konkrétneho umeleckého výstupu opakovane uvádzané počas niekoľkých rokov;
9. **ocenenie za umelecké dielo alebo výkon**, vrátane **nominácie na ocenenie** (napr.: Národná ena za dizajn a pod.) sa v súčasnom systéme samostatne neeviduje ako umelecký výstup, ale dokladuje a uvádza sa v poli „Ďalšie údaje“ v evidenčnom formulári príslušného evidovaného výstupu a zhodnocuje závažnosť výstupu;
10. **zavedenie diela do verejnej zbierky** – akvizícia (nákup, darovanie) umeleckého diela do verejnej zbierky múzea umenia/ dizajnu, verejnej alebo súkromnej galérie;
11. **výstavy a umiestnenia diel v uzavretých verejnosti neprístupných firemných prevádzkach**. Pokiaľ ide o dlhodobé umiestnenie diela vo firemnom priestore, ktorý je všeobecne prístupný verejnosti (napr. foajé), eviduje sa ako „dielo“ pri zachovaní podmienok evidencie diela;
12. **kurátorská príprava výstavy dizajnu** sa neeviduje v dizajne, ale prostredníctvom evidenčného formuláru pre druh umeleckej činnosti „kurátorstvo“, podrobnejšie v pravidlách evidencie pre kurátorstvo;
13. **ilustrácie a umelecké fotografie v publikáciách** sa neevidujú v dizajne, evidujú sa v databáze Centrálny register evidencie publikačnej činnosti (ďalej len „CREPČ“);
14. **dokument práv duševného vlastníctva** (napr. patentová prihláška, patent, prihláška úžitkového vzoru, úžitkový vzor, dizajn, prihláška označenia pôvodu výrobkov, označenie pôvodu výrobkov) sa neeviduje v dizajne, je predmetom evidencie v CREPČ;

15. ak sa výstup eviduje v CREPČ, ten istý výstup nemôže byť predmetom evidencie aj v CREUČ.

3. Dizajn - kategorizácia výstupov umeleckej činnosti (k bodu 5. Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)

3.1 Kritériá pre závažnosť

Závažný umelecký výstup (Z) je zásadného a objavného významu prinášajúci nové a inovatívne umelecké postupy a obsahy na základe hodnoty konkrétneho výstupu z odborného hľadiska, kde rozhoduje renomovanosť umelca a renomovanosť inštitúcie, kurátorský výber, medzinárodná účasť, ocenenie a ohlas.

Menej závažný umelecký výstup (Y) je štandardný umelecký výstup na úrovni profesionálnej náročnosti a štandardnej umeleckej kvality, ktorý rozvíja tendencie súčasného výtvarného umenia, ale nepreukazuje nové a inovatívne umelecké postupy a obsahy v nerenomovanej inštitúcii.

Ostatný umelecký výstup (X) je výstup s potenciálom ďalšieho rozvoja.

Poznámka: Výstavy salónneho typu bez zdôvodneného výberu alebo jednodňové prezentácie nemožno kategorizovať ako závažné.

3.2 Kritériá pre stanovenie rozsahu

Samostatný výstup väčšieho rozsahu (Z) je v prípade **podujatia** samostatná výstava jedného autora, kde sa prihliada na veľkosť výstavného priestoru, počet, rozsah a technologickú náročnosť vystavených diel či vystavenie samostatnej kolekcie na vybraných prestížnych medzinárodných podujatiach v dizajne. V prípade **diela** možno väčší rozsah uznať pri komplikovaných dielach preukazujúcich mimoriadnu technicko-materiálovú náročnosť napr.: grafický dizajn rozsiahlej štruktúrovanej umeleckej monografie.

Samostatný výstup menšieho rozsahu (X) je každý samostatný výstup, ktorý nespĺňa kritérium rozsahu „Z“, napr.: v grafickom dizajne brožúru, nenáročný katalóg, beletriu.

Kolektívny výstup väčšieho rozsahu (Y) závisí od veľkosti výstavného priestoru a rozsahu výstavnej kolekcie autora v rámci kolektívnej výstavy. V prípade kolektívneho diela vo verejnom priestore za väčší rozsah možno považovať monumentálne diela a diela preukazujúce mimoriadnu technicko-materiálovú náročnosť.

Kolektívny výstup menšieho rozsahu (V) je každý kolektívny autorský výstup, ktorý nespĺňa kritériá kategórie rozsahu „Y“.

4. Dizajn - zoznamy renomovanosti (k bodu 6. Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)

4.1 Kritériá pre stanovenie renomovanosti

Renomovanosť má odzrkadľovať spoločenský dosah zverejneného výstupu na myslenie a tvorbu v oblasti dizajnu v širších kultúrnych súvislostiach z hľadiska odbornej renomovanosti inštitúcie alebo podujatia, na ktorom bol výstup sprístupnený verejnosti a tiež vplyvu a uznania v medzinárodnom alebo domácom kontexte.

Výstup v renomovanej inštitúcii/na renomovanom podujatí v medzinárodnom prostredí (Z) je výstup zverejnený v renomovanej inštitúcii alebo na renomovanom podujatí v zahraničí podľa aktuálneho *Zoznamu renomovaných inštitúcií a podujatí - dizajn* alebo výstup na domácom podujatí medzinárodného významu (s dosahom na medzinárodné prostredie doloženom ohlasom).

Výstup v renomovanej inštitúcii/na renomovanom podujatí v domácom prostredí (Y) je výstup zverejnený v domácej renomovanej inštitúcii alebo na domácom renomovanom podujatí (s dosahom na národné prostredie) podľa aktuálneho *Zoznamu renomovaných inštitúcií a podujatí - dizajn*.

Ostatný výstup v zahraničí (X) je výstup na zahraničnom podujatí, v zahraničnej inštitúcii alebo dielo vo verejnom priestore v zahraničí, ktorý nepatrí do kategórie dosahu „Z“.

Ostatný výstup v domácom prostredí (V)

je výstup na domácom podujatí a v domácej inštitúcii alebo diela vo verejnom priestore v domácom prostredí, ktoré nepatrí do kategórie dosahu „Y“.

Poznámky: Na základe splnenia kritérií renomovanosti (pozri 4.2 *Kritériá pre renomované inštitúcie a podujatia – dizajn*) je zostavený **Zoznam renomovaných inštitúcií a Zoznam renomovaných podujatí** pre druh výstupu „podujatie“ pre medzinárodné a domáce prostredie.

Pri diele v dizajne objednanom investorom, objednávateľom, firmou nemožno používať katalóg renomovaných inštitúcií. Ich renomovanosť je potrebné hodnotiť s prihliadnutím na všetky zdokumentované okolnosti individuálne a ad hoc.

Školské a spolkové galérie sú akceptované ako výstavná inštitúcia pokiaľ ide o priestor oficiálne vyhradený na túto špecifickú činnosť, pričom ich renomovanosť je podmienená splnením bodov uvedených v Kritériách pre renomovanosť inštitúcie.

4.2 Kritériá pre renomované inštitúcie a podujatia – dizajn

Renomované podujatie – odborný hodnotiteľský orgán prevádzkovateľa registra (ďalej len „OHO“) zaradí na návrh zapisovateľa výstupu do zoznamu renomovaných podujatí také podujatie, ktoré spĺňa nasledovné kritériá:

1. Programová koncepcia podujatia

- a) má za cieľ predstaviť odbornej ale i širokej verejnosti výsledky tvorby **v druhu dizajnu a úžitkového umenia**, do ktorého je zaradený dotýčný vykazovaný výkon;
 - b) prezentované diela vykazujú znaky **aktuálnej profesionálnej tvorby**.
2. **Účasť autora na podujatí**
- a) je na základe **pozvania/výberu renomovaným odborníkom** (kurátorom);
 - b) alebo **výberu radou pozostávajúcou z renomovaných odborníkov** (t. j. takých, ktorí sú reflektovaní v **medzinárodnom odbornom prostredí** – majú relevantnú kurátorskú, výstavnú alebo publikačnú činnosť a ohlasy na ňu).
3. **Podujatie je dlhodobejšie považované medzinárodnou odbornou komunitou za reprezentačné a mienkotvorné v danej oblasti dizajnu a úžitkového umenia** (predpokladá sa periodicita podujatia – je organizované opätovne aspoň 3 ročníky).
4. **Recenzie a ohlasy** na podujatie v odbornej tlači - v periodických i neperiodických publikáciách dokladajú jeho význam a kvalitu.

Poznámky:

Na základe mimoriadneho ohlasu môže OHO uznať podujatie za renomované *ad hoc* (takéto rozhodnutie musí OHO zdôvodniť v poznámke pri hodnotení výstupu).

Renomované podujatie nemusí byť viazané na renomovanú inštitúciu.

V prípade široko koncipovaných veľkých podujatí (realizovaných súbežne vo viacerých priestoroch) môže OHO uznať ako renomované len niektoré časti podujatia.

Renomovaná inštitúcia – OHO zaradí na návrh zapisovateľa výstupu z VŠ do zoznamu renomovaných inštitúcií takú inštitúciu, ktorá spĺňa nasledovné kritériá:

1. Inštitúcia sa venuje **pravidelnej prezentácii dizajnu a úžitkového umenia** ako svojej hlavnej činnosti, čo dokumentuje vo verejne prístupnom archíve výstav (podujatí) na svojej webovej stránke. Pri tvorbe a prezentácii umeleckých diel postupuje v súlade s autorským zákonom a Etickým kódexom ICOM (Medzinárodná rada múzeí).
2. **Programová koncepcia inštitúcie**, resp. jej jednotlivé aktivity sú pripravované systematicky tímom interných kurátorov (na základe dramaturgického plánu výstav schváleného galerijnou radou zloženou z odborníkov) alebo za účasti popredných, medzinárodne uznávaných kurátorov, ktorých kurátorská, výstavná alebo publikačná činnosť vrátane ohlasov, je reflektovaná v medzinárodnom odbornom prostredí.
3. Prevažuje výstavná činnosť **autorov s medzinárodnou, resp. národnou kvalitou**, pričom inštitúcia nepreferuje výstupy tzv. stredného prúdu a lokálneho významu.
4. **Recenzie a ohlasy** na činnosť inštitúcie v odbornej tlači - v odborných periodických a neperiodických publikáciách dlhodobejšie dokladajú verejný význam a kvalitu jej aktivít.

5. Dizajn a dokumentácia (k bodu 7. Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)

5.1 Základná dokumentácia pre evidenciu výstupu „podujatie“

Dokumentácia pre evidenciu výstupu „**podujatie**“ (výstava) musí v prvom rade dokladovať:

- a) **konanie výstupu** (dátum, inštitúciu, kurátora);
- b) **menovitú** účasť autora;
- c) **fotografie diel/diela**.

Dokumentáciou je:

- a) **pozvánka/plagát/skladačka**, ktorý musí obsahovať názov podujatia, dátum konania podujatia, miesto, názov usporiadateľskej inštitúcie, mená vystavujúcich a kurátora;
- b) tiež **tlačová správa, screenshot** oficiálnej webovej stránky inštitúcie, sken z katalógu podujatia alebo časopisu dokladajúce autorstvo, vystavujúcich, inštitúciu a pod.;
- c) tiež **fotodokumentácia diel s popiskou preukázateľne identifikujúcou autorstvo diela**.
Fotografie diela/diel sú podkladom pre určenie závažnosti a rozsahu výstupu.

Odporúčanou prílohou je umelecko-pedagogická charakteristika (UPCH) autora, ktorá prispieva k zobjektívneniu hodnoteniu závažnosti výstupu.

5.2 Základná dokumentácia pre evidenciu výstupu „dielo“

Dokumentácia pre evidenciu výstupu „**dielo**“ - realizované vo verejnom priestore, v sériovej výrobe či náklade alebo v digitálnom verejnom priestore je potrebné dokladovať:

- a) **autorstvo diela** – formou skenu objednávky alebo zmluvy (s prekrytými osobnými a finančnými údajmi) alebo preberacieho protokolu, v poslednom rade čestným prehlásením objednávateľa. V prípade spoluautorstva uviesť ďalších autorov;
- b) **informácie o diele** – názov, typ diela (kniha, produkt, vizuálna identita,...), popis, rozmery, rozsah, náklad, počet strán, tlačová špecifikácia, technika, technológia, materiál, prototyp, séria, priemyselný vzor, zaradenie do výroby, čas jeho uvedenia, miesto a obec (krajina) umiestnenia/ distribúcie, objednávateľ, vydavateľ alebo poskytovateľ príp. ďalšie informácie potrebné pre určenie rozsahu a funkcie diela;
- c) súčasťou dokumentácie je **fotografia diela, časť jeho elektronickej podoby alebo jeho screenshot**;
- d) v poli „ďalšie údaje“ je možná evidencia ohlasov (v tlači, médiách), nominácií, súťaží či ocenení, ktoré zvyšujú závažnosť výstupu.

Poznámky: Pri evidovaní **väčšieho rozsahu** je nutné uviesť počet a rozmer diela či série, prípadne ich doložiť fotodokumentáciou.

Vizuálna identita často obsahuje viacero dizajnerských aktivít spojených s návrhmi čiastkových diel ako napr.: webová stránka firmy, logo, trička, vizitky a pod. **Takýto výstup sa v CREUČ eviduje len ako jeden umelecký výstup.**

Ako doklad neslúži informácia na sociálnom statuse jednotlivca.

6. Charakteristika vybraných pojmov (k bodu 11. Spoločných pravidiel CREUČ 2021 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)

Art alebo experimentálny dizajn – je pomenovanie pre solitérne dielo v dizajne, vychádzajúce z produktového dizajnu, s možnými presahmi do umeleckého remesla, úžitkových umení, konceptuálneho dizajnu, objektu, produktu a experimentu, ale aj ďalších príbuzných oblastí v umení a živote. Spravidla ide o **samostatné dielo** (artefakt) alebo špeciálnu kolekciu diel nevyrábaných sériovo z oblasti skla, šperku, porcelánu, keramiky, textilu, odevu, bio-materiálov a pod.

Dizajn vizuálnej komunikácie – je grafický dizajn v širokej škále svojho uplatnenia v každodenných komunikačných súvislostiach. Môžeme sem zaradiť vizuálnu identitu, typografiu, knižný dizajn, plagáty, postre a dizajn veľkoplošnej propagácie, web dizajn, game art dizajn, rôzny komunikačný dizajn a dizajn všetkých grafických výstupov v tlačovom i virtuálnom (internetovom) prostredí.

Kritický dizajn – Aktivistické formy umenia najmä v art dizajne a dizajne vizuálnej komunikácie, kde sa používa napr. happening, inštalácia a akcia, ktoré kriticky reagujú na sociálne, sociálne, spoločenské, kultúrne aj ekologické témy. V CREUČ je akceptované vystavenie dokumentácie/záznamu aktivistického umenia v rámci podujatia.

Multimediálny dizajn – grafický dizajn pre dielo/produkt vytvorený za pomoci rôznych multimediálnych prostriedkov, používaný napr.: v prezentácii, aplikácii, expozícii, na webe, vo virtuálnom priestore a pod.

Priemyselný dizajn – alebo industriálny dizajn je produktový dizajn určený pre sériovú (opakovanú) výrobu v priemysle. Zahŕňa v sebe výrobky dennej spotreby, transport dizajn, odev, nábytok a pod.

Produktový dizajn – v sebe zahŕňa dizajn diel, produktov a výrobkov v sériovej (priemyselnej), manufaktúrnej výrobe, ale aj dizajn (nepriemyselných) samostatných solitérnym produktov v jedinečnej forme alebo materiály. Pri výstavách produktového dizajnu môžu byť prítomné diela z oblasti priemyselného, transport dizajnu, módy, šperku, skla, porcelánu, keramiky a iného úžitkového umenia.

Transport dizajn – je priemyselný dizajn sústredený na dopravné prostriedky a výrobky pre sériovú výrobu súvisiace s dopravou. Využíva sa v automobilovom, leteckom a železničnom priemysle.

Interiérový dizajn – sa sústreďuje na dizajn interiéru pomocou existujúcich prvkov navrhnutých dizajnérmi alebo vytváraním dizajnu zariadenia a jeho rozmiestnením podobne ako robia architekti v komplexnejšom merítke. Úzko s ním súvisí dizajn inštalácií výstav ale aj infografika priestorov či budov na ceste ku komunikačnému dizajnu.

Vizuálna identita – je jednotný vizuálny štýl subjektu (klient, firma, podujatie, výstava, infografika, aplikácia, počítačová hra a pod.) vytvorený grafikom. Môže ísť o firemný dizajn, korporátny dizajn, branding (logo, značka), komunikačný dizajn subjektu alebo aj vizuálna identita produktu, ktoré sú stanovené najčastejšie prostredníctvom dizajn manuálu.